

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

A kiadóhivatalban átvéve:
 Egész évre... 16 kor.
 Negyedévre... 4 "
 Helyben házhoz hordva:
 Egész évre... 20 kor.
 Negyedévre... 5 "
 Vidékre postán szállítva:
 Egész évre... 24 kor.
 Negyedévre... 6 "

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hétévi és ünnepek utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 Nagyvárad, Apáczai-utca 3.

A szerkesztőség kéziratok visszaküldésére vagy megőrzésére nem vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 8 fillér.

NAGYVÁRAD, február 5.

Az általános választói jog kérdése.

Írta: **Dr Krüger Aladár.***

I.

Válságos idő előtt állunk, amelybe válságból jutottunk.

Hogyan lett aktuális az általános választói jog kérdése Magyarországon.

A parlament ellenére működő kormányzati rendszer támaszt kívánt magának szerezni akként, hogy a vele nyílt ellentétben álló parlamentet megakartá fosztani a nemzelen birt gyökerétől. Ezért történt, hogy az imparlamentaris kormány belügyminisztere egy eléje rendelt munkasküldöttség előtt a válság megoldási módozatául kizárólag az általános választói jog behozatalát jelölte meg. Azóta egészen a parlamentaris kormány kinevezéséig az általános választói joggal való izgatás egyet jelentett az állami önállóság, a »nemzeti vívmányok«

* Szerzőtől egy hosszabb tanulmány jelenik meg e tárgyról a Kath. Szemleben, melynek februári füzeté az első közleményt hozza. Ebből közzéljük a bevezető részt.

elleni küzdelemmel, úgy hogy az általános választói jog lobogóját nálunk nemcsak nemzetközi vörösnek, hanem fekete-sárgának is láthattuk s így az imparlamentaris kormány uralma alatt meg lehetett érteni, hogy a nemzet zöme az általános választói jogért egyáltalán nem lelkesedett.

Szem előtt kell tartani akkor, mikor ma akként jelentkezik az általános választói jog problémája, mint a parlamentaris kormány egyik sarkalatos program-pontja. Politikai szempontból eléggé nem dicsérhető bölcsességre vallott az a körülmény, hogy a parlamentaris kormány az általános választói jog behozatalát fölvette programjába. A kérdésnek elvette ezzel azt a robbantó és nemzetbomlasztó erejét, melylyel azt a nemzet közéletébe vetették, másrészt lehetővé tette azt, hogy a probléma megoldásával ne utcai szájhősök, hanem nemzetük sorsát szívükön viselő hazafiak, komoly férfiak foglalkozzanak. Másként jelentkezik az általános választói jog a kormány programjában és másként mint izgatási eszköz. Mégis, ha az általános választói jog bele is jutott a közel jövőben megalkotandó reformok sorába, eredetét feledni nem szabad, nem lehet. Ügyelni

kell, hogy a megalkotásnál ne azt a célt közelítsük meg, amelyet a reform eszméjének első szárnyra eresztői elérni akartak: a nemzeti erő gyöngítését. Sőt ellenkezőleg, a rosszat jóra kell fordítani és úgy megalkotni az általános választói jogról szóló törvényt, hogy abban a nemzet újabb bástyát találjon.

Választási rendszerünk, választói jogunk minden reformja a közhatalom bizonyos fokú átszerveződését jelenti. Ilyen átszerveződést nem egyet mutat fel a magyar történelem. A városok lassu előnyomulása az országgyűlésbe, a polgárok után a jobbágyságnak is választói joggal való fölruházása és ezzel a parlamentaris kormány behozatala mind a közhatalom lassu átszerveződését jelentették a demokrácia elvei értelmében.

Mindezeknek az átszerveződéseknek kettős jellegük volt: megfelelték a kor igényeinek, de amellet nem szakították meg a történelmi fejlődés fonalát, nem tért k le a nemzeti hagyományok útjáról, a jelent a multa építették föl és így tették lehetővé, hogy a magyar állam egy évezreden át megőrizhette nemzeti jellegét.

Tévednek tehát azok, akik az általános választói jogot úgy tüntetik föl, mint

„TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

A RENDŐR.

Pulin ur leült asztalához s rosszkedvűen dobott fiókjába egy csomó iratot.

— Bagatell az egész! Bagatell! Csödületek tolvaj nélkül, holmi szobalányok esetei, éretlen gyerkőcök virtuskodásai. Eh, nagyon is normális itt az élet. Megöl az unalom, megöl a spleen.

Foteljébe süppedt, hátrahajította fejét, eltűnődött. Szenzációról álmodozott. Nem azért, hogy a közfigyelmet magára vonja, hanem hogy munkát adjon tettvágyának, hogy hasznát vehesse már egyszer detektív talentumának. Így tűnődött, — egyszerre csak kopogtattak. Régi barátja jött, Paul Dambre, az erkölcsrendészeti osztály aligazgatója a minisztériumban.

— Csak te segíthetsz rajtam.

Bevezetésnek elég különös, de Pulin ur nem szereti haszontalan fecsegéssel tölteni az idejét.

— Kiről van szó?

— Belebomlottam egy hölgybe, akit soha sem láttam.

— Abszurdum.

— Örültem szeretem. Sohasem láttam, de látanom kell.

— Eredj, viziteld meg.

— Ha tudnám, hol lakik.

— Ugyan, ne nevettesd ki magad.
 — Hallgasd csak meg a történetét.
 — De hát mit vársz tőlem?
 — Jó tanácsot. Hogy kiments a veremből, hogy vedd le a szememről a hályogot. Hála a te elmédnek...

— Tovább, tovább!

— Első rendőre vagy a világnak!

— Mi nem sül ki még ebből?

— Ez a hölgy, akiről álmodom éjjel-nappal s a kinek meg akarom kérni a kezét.

— Kedvesen, végtelen sajnálom, de nem lehetek szolgálatodra. Igazán nagyon rossz társalgó vagyok. Fordulj talán máshoz.

— De ha másban nem bízom, csak benned!

— Köszönöm. Azért mégis, — Isten veled.

— Nem addig, míg vagy akarod, vagy se, meg nem hallgatsz. Ha csak érdekes eset kell neked, ez az. Öt napja már, egy barátomnál voltam, egyszerre csak egy levélkét találtam mellettem az asztalon. Egyéb semmi sem volt benne, csak ez:

»Boldog vagyok, hogy végre láthatlak.« Csókollak. Jöjj el hozzánk mielőbb.

Aláírás nincs. Betűi hosszak, elegáns betűk, az írást nem ismerem. Egy időben nagy grafológus voltam. Micsoda jellem, amit nekem ez az írás elárult! Eszes, megfontolt, hűséges, elragadó s egyszerre pazar is, fősvény is az írója. Érdekes, mi?

— Hát aztán?

— Ilyenről álmodom én! Ezek a vonások mind az én bálványoméi. Oly csókolni való. A papírja halavány ibolya, tintája kék, stílusa tüzes, diszkrét, mégis milyen világos, — végül az írása! Imádni való!

— Edes Pálom, kacagni való vagy. Így rajongani egy ismeretlen hölgyért és megelégedni a papírja, a tintája imáadásával! Sajnálak.

Türelem. Szeretem ezt a hölgyet, de csak nem kérdezősködhetem róla a barátomtól? Nem is bizhatom másban, nem lehet reményem másban, csak benned.

— Szegény fiu, te jól jártál. Tudod, hogy irtózom a szerelmi történetektől. Az eredmény bennük mindig negatív. Az ember szolgálatot tesz és gyűlöletet arat. Köszönöm, hogy elmesélted a bajod, de igazán semmit sem tehetek. Legfeljebb egy jó tanácsot adhatok: Sohase bizz az asszonyokban. Száz között nincs egy őszinte. Nem balítélet ez, hanem tapasztalat. Négy éve már, hogy én is elvettem egy asszonyt. Igaz, kitűnő választás volt házi ügyeimre, nem is mondhatnám éppen boldogtalannak magam.

— Mégis?

— Semmi. Eh, semmi. Ez téged úgy sem érdekel.

— Köszönöm bizalmad. De hadd évődjem a magam baján. Tanácsolj valamit, csak ne hagyj ebben a sötétben.

Vagyok bátor a n. é. közönség szives figyelmét felhívni, hogy **Színház-u. 4. szám alatt angol**

férfi szabóüzletet nyitottam

és szolid árak mellett a legelegánsabb öltönyöket készítem. Levelező-lap meghívásra helyben és vidéken

dus angol minta gyűjteményemmel azonnal megjelenek, a n. é. közönség szives pártfogásáért esedezve, vagyok

kiváló tisztelettel **KISS ISTVAN**, angol uriszabó Színház u. 4. (Adorján palota.)

amely egyenes ellentétben áll a magyar hagyományokkal. Pedig szokás ezt az érvt felhozni úgy pro, mint contra. Pro azok érvelnek vele, akik előtt az általános választói jog nem egészen tiszta célok takarója és igen alkalmas izgató eszköz. Contra pedig igen alkalmas az általános választói jogot idegen importnak, a magyar alkotmányba becsempészni akart kakukfinak feltüntetni akkor, mikor valaki nem érte meg a kor intő szavát, az idők kerekét minden áron meg akarja kötni és a rosszul értelmezett nemzeti eszmét akarja kölöncül fölhasználni.

A magyar alkotmány egész fejlődése a közhatalomban való részeseledést lassankint mindig szélesebb körökre terjeszti ki. Kétségtelen, hogy a fejlődés végcélja ezen a téren a minden korlát nélküli általános választói jog. A jelen kérdése az, vajjon elérkezett-e a pillanat, midőn a választói jognak minden korlátját le lehet rombolni, ha pedig nem lehet, melyek azok a határok, ameddig a korlátokon tágítani lehet?

Laveleye Emil ezeket írja az általános választói jog hatásairól Franciaországban: »Midőn szavazásra hívtak különbség, föltétel, előkészület nélkül minden franciát, oly hibát követtek el, a melynek gyászos következményeit ma hordozni kell s melyet főképp megbántak, mint állítják, azok, akik ennek szerzői voltak... Elrémlül az ember, ha rá gondol, hogy az előítéletek, szenvedélyek és tudatlanság mily örvényéből jön ki a szavazat, mely időnkint oly ország sorsa fölött dönt, mint Franciaország«. Komoly államférfiak a franciák közt már arról

gondolkoznak, hogyan lehetne az általános választói jogot korlátozni? Visszafejléstől elmékednek, ami pedig képzelenség. Előre kell megfontolni minden reform időszerűségét, szükséges terjedelmét s aztán az így helyesnek talált uton következetesen haladni. Alaposan meg kell tehát vizsgálni a kérdést, nem félve a melléktekintetektől. Sem attól, hogy ha a reformot ellenezni próbáljuk, azonnal ránk fogják a reakcionárius és klerikális jelzőt, sem attól, hogy esetleg a reform mellett foglalván állást, hazátlan vagy más efféle kevéssé kívánatos jelző kalapja alá kerülünk.

Ehrhard nyilatkozata. X. Pius pápának két utóbbi nevezetes intézkedése az új Syllabus és a Pascendi decretum nagy mozgalmat támasztott a nyugati országokban, különösen Németországban, ahol a reform katolicizmus legerősebb. E mozgalom egyik vezére éles kritikát közölt a pápai decretumról s már az a hír is lábra kelt, hogy a pápa megfosztotta őt praelátusi méltóságától. Ugy látszik, ez csak a liberális lapok kacskája volt, mert Ehrhard tértias nyilatkozatban elvette előbbi kritikájának élet. E nyilatkozat oly határozottsággal van megírva, hogy remélhetőleg helyes irányba tereli a mozgalmat. Szó szerint a következő:

Midőn az »Internationale Wochenschrift« számára »A katolikus theologia új helyzete« című cikket írtam, nem gondoltam, hogy az szélesebb katolikus rétegekben nyugtalanságot idézhet elő. Hogy egyházi érzületemre nézve minden kételyt elhárítsak, őszinte sajnálatomat fejezem most ki, hogy fejtegetéseim, melyek a német katolikus theologia érdekeit akarták szolgálni, oly következtetésekre vezettek, melyeket én nem ismerek el. Különösen sajnála-

tosan érint, hogy a Szentatya tiszteletreméltó személye iránt való kegyelet megsértését látták benne. Hogy én a modernizmusnak az encyklika által kárhóztatott dogmatikai tévedéseit elvetem, az a cikkből világosan kitűnik. Teljesen a katolikus dogma és az egyházi tekintély alapján állok és minden körülmények között a katolikus egyház hű fia akarok maradni.

Apponyi és a nemzetiségi iskolák feliratai. A vallás- és közoktatásügyi miniszter most körrendeletet intézett az iskolák feliratai tárgyában minden közigazgatási bizottsághoz. A rendelet még a múlt évben nyerte alapját, amikor Apponyi ismeretes törvényjavaslatával a nemzetiségeknek ellenszenvét provokálta. Hogy mily alaptalan volt ez a heveskedés, eléggé bizonyítja azt a miniszter körrendelete. Ebben ugyanis kimondja a miniszter, hogy a nem magyar nyelvű iskolákban a magyar felirat kötelező ugyan, — azonban ezenkívül az iskola nyelvének megfelelő felirat is alkalmazható. Első helyen azonban a törvényben meghatározott magyar felirat alkalmazandó. A más nyelvű felirat csak másodsorban jöhet, azonban terjedelme nem multhatja fölül a magyar föliratot.

A delegációk ülése.

Bécs, február 5.

A közösügyek tárgyalására kiküldött magyar országos bizottság egyesült 4-es albizottsága ma délelőtt 10 órakor gróf Zichy Tivadar elnöklésével ülést tartott. Az ülésen a közös kormány részéről: *Burián* közös pénzügyminiszter, *Thallóczy* Lajos, gróf *Eszterházy* Pál és *Hoffmann* Hugó altábornagy osztályfőnökök, valamint a szakreferensek; a magyar kormány részéről pedig: *Wekerle* miniszterelnök, *Jekelfalussy* Lajos honvédelmi miniszter és *Ábrányi* Kornél miniszteri tanácsos voltak jelen.

Az elnök az ülést megnyitván *Hoitsy* Pál előadó részletesen ismerteti a megszállott területeken levő csapatok kiadásainak és bevételeinek az 1908. évre vonatkozó előirányzását, bemutatja továbbá Bosznia és Hercegovina közigazgatásának az 1904. és 1905. évről szóló zárszámadásait, amelyek örvendetes feleslegeket mutatnak fel, úgy hogy feljogosítanak arra a reményre, hogy a monarchia két állama a közel jövőben Bosznia és Hercegovina közigazgatására nem fog ráfizetni. Végül ismerteti Bosznia és Hercegovina közigazgatásának az 1908. évre szóló költségvetését, amely körülbelül 4 millió korona emelkedést mutat fel a kiadások terén. Ennek megfelelőleg emelkednek a bevételek is, úgy hogy maga a mérleg 45,241 korona felesleggel van előirányozva. Kéri ennek tudomásulvételét.

Gróf *Zichy* Miklós kifogásolja, hogy a Boszniában elhelyezett csapatoknak körülbelül kétharmad része magyar csapatokból áll. Ezek illetményeiket nem Magyarországon költik el és így az ország egyrészt a felemelt kvóta, másrészt ezen csapatoknak Magyarország területén kívül való elhelyezése által kétszeres károkat szenved.

Hoitsy Pál előadó felvilágosításként kijelenti, hogy a tavalyi és tavalyelőtti delegációban a csapatoknak ezt az elhelyezését kifogásolta és hogy ennek folytán már történtek intézkedések. Tavaly 32 magyar zászlóalj volt Boszniában, ma pedig csak 18 van.

Majd bezárták az általános vitát. A részletes tárgyalás után az albizottság a részleteket is az idevonatkozó határozatokkal együtt elfogadta.

— Minek nézel te engem? Jós vagyok-e én? Hogy az ördögbe találjam ki ennyi adatból korát, természetét, lakását hölgyednek? Itt van-e legalább a levél?

— Csak el is hoztam, ami úgy feltűzött. Nézd. Elővette tárcáját, kikeresett belőle egy öszszechajtogatott papírt, ebben volt a drága levél. Odaadta Pulin urnak.

A detektiv elég soká nézegette. Mozdulatlanul, szótlanul. Paul Dambre, aki kíváncsian leste barátja arcát, egy csepp érdeklődést sem tudott rajta fölfedezni.

De egyszerre föluggott a detektiv, néhány lépést tett a szobában. Hirtelen fölkiáltott:

— Erdekes! Roppanat érdekes.

Majd megállva, tovább folytatta a levél tanulmányozását. Ennek volt is eredménye. Barátjához fordult:

— Mindent tudok, — mondta egyszerűen.

Paul Dambre örvendő mozdult meg, hogy kérdezősködjék az illusztris rendőrtől, de az csendet intett.

— Ne szólj. Ne beszélj. Mindent tudok. Ez a levél roppanat világos. A hölgy magas természetű...

— Ah!

— Mondom, magas természetű, karcsu dereku..

— Az én ideálom!

— Hallgass. Hanem éppen az ellenkezője a te grafologus itéletednek: nagyon pazarló, nagyon ingadozó, nagyon is csapodár.

— Mi az ördög?

— Baj is az neked. Hanem szép. Olyan szép, hogy elbolondítaná a menyországot minden angyalostul.

— A neve?

— Várj csak. A levél borítékán ez a cím volt: »Monsieur Clement Roudy, 9 bis, rue Viollet le Duc.«

— A barátom! Hogy tudod te ezt is?

— Csak a levelet kellett meglátnom. Ezt a levelet — nincs rajta dátum — igen, január 5-én írták.

— Teremtőm! Lehetséges! Az nap találtam meg.

— Nos, mire vagy még kíváncsi?

— A nevét, a nevét mondd meg.

— Mindjárt, mindjárt. Hölgyed finom lakkcipőt visel, szoknyája sima, boleroja sötétszürke, gyönyörű haját tollas kalap fűdi.

— Hihetetlen! Bámullak!

— Eredj csak haza, ne is gondold erre többet. Nem neked való ő.

— Hogy tudod te azt?

— Csak úgy... gondolom. Hisz te kedves fiu vagy, akárhol sikert arathasz.

— De mondd hát a címét!

— Ne zaklass. Jó, legyen. Kielégitem kíváncsiságod, bánom is én, akármilyen lesz. Pedig le fogsz nézni érte. Vagy a barátságodat, vagy a becsüléset vesztem el. Fatális helyzet.

— A nevét!

— Alicenak hívják.

— Milyen édes!

— Tetszik?

— Vagy csak gunyolódol?

— Ugyan! Alicenak hívják, mondom.

— A címét mondd már!

— Ebben a kerületben lakik, nem is messze.

— Ez aztán pontosság!

— Pontosabb már nem is lehetnék, de figyelj. Pedig, ha megtudod, éppen olyan óvatosan kerülsz majd, mint amilyen makacsul fagatsz most. Hanem igaz, következetes vagy. Most aztán hallgass: Neve Alice, a rue Lamartine on, a 143. számú házban lakik. Az én feleségem, testvére a te Roudy barátodnak, aki most tért vissza külföldi utjáról. De ismerd el legalább, hogy elég jó a szimatom és elég jó rendőr vagyok.

Paul Louis Hervier.

A királygyilkosság után.

A helyzet Portugáliában.

A nyugalom Portugáliában csak látszólagos és nem lehetetlen, hogy a forradalmárok már a legközelebbi jövőben elhatározó lépéseket fognak tenni a köztársaság kikiáltására.

Az újabb táviratok a tömeges letartóztatásokról az új hadügyminiszter meggyilkolásáról, a hadsereg kezdődő zendüléséről azt tanúsítják, hogy Portugáliában a királygyilkosság csak bevezető véres nyitánya annak a forradalmi mozgalomnak, mely végcélú a köztársaság kikiáltását tűzte ki.

Újabb távirataink a következők:

A lakosság hangulata.

Páris, febr. 5.

A Matin nak jelentik Lisszabonból: A lakosság a gyásznak semmi jelét sem mutatja. Az új kormány Lisszabonban tartózkodó fogadtatásban részesült, s miután a pártok vezérei nem akartak tárcát vállalni, ennél fogva ezt a kabinetet csak átmenetinek tekintik. Hír szerint az új kormánynak legelső ténye az összes politikai foglyok szabadon bocsátása lesz.

Felismert gyilkosok.

Lisszabon, február 5.

Azok közül, kiket a gyilkosság színbélyén a rendőrök megöltek, kettő személyét sikerült megállapítani. Ezek Boicza Manuel és Da Koszta Alfrédó Luisz pénztáros. Boicza a királyt, Da Koszta a trónörökösöt lötte agyon. A harmadik megölt embernek személyét nem tudták még megállapítani.

Újabb gyilkosság.

Lisszabon, február 5.

Az új portugál hadügyminisztert, Mines tábornokot az összeesküvők meggyilkolták.

Tömeges letartóztatás.

Berlin, február 5.

Lisszabonból jelentik, hogy a katonai bíróság 300 embert letartóztatott s ezek közt van sok újságíró, képviselő és tiszt s ezeknek a legnagyobb részét golyóval fogják kivégezni.

A helyzet komoly.

Berlin, febr. 5.

A Vossische Zeitung lisszaboni tudósítója táviratozza. Teljes hilelt érdemlő forrásból értesülök, hogy a 16. sz. gyalogezred és az 1. tüzérezred vonakodott kivonulni. A hadsereg zendülése megkezdődött. A helyzet sokkal komolyabb, semmint meglehetne irni a táviratokban, melyeket a cenzura továbbít.

Badajos, febr. 5.

A nyugalom Portugáliában csak látszólagos. A forradalmárok mindenképen el vannak szánva, hogy már a legközelebb elhatározó lépéseket tegyenek a köztársaság kikiáltása végett.

Fenyegető levelek.

Lisszabon, febr. 5.

Nagy megbotránkozást keltett az a hír, hogy az angol király egy ügyes angol detektívet küldött Portugáliába az összeesküvők kinyomozására. Az új király és királyné szobájában, bár mindenfelől katonák őrzik, fenyegető leveleket találtak.

Királyunk követsége.

Bécs, február 5.

A szombati temetésen Ferenc József királyunk külön követséggel képviselteti magát. A követség tagjai Dietrichstein herceg tábornagy, Hoyos gróf, azonkívül egy utimarsall és egy pénztáros. A követség már ma elindult Lisszabonba.

Biharmegye a múlt hóban.

Biharmegye közigazgatási bizottsága tegnap tartotta meg február havi ülését, melynek tárgysorozatából egyedül a gazdasági előadó, valamint a pénzügyigazgató jelentése keltett nagyobb figyelmet.

Az ülés különben a rendes mederben folyt le s déli 12 órakor már vége volt.

Az ülésen jelen voltak:

Glac Antal főispán elnöke alatt Fetser Antal, Beőthy László, Miskolczi Ferenc, Szunyogh Szabolcs, Werner Kálmán, Keszthelyi Zoltán, Bartos Elemér, Nyisztor Alajos, Czifira Gerő, Erőss Rezső, Markovits Antal, Lázár Márton, Papp Miklós, Papp János, Balogh Elemér, Wallner Odön dr, Baranyi András, Szunyogh István, May Sándor, dr Mórincz Ernő.

Az alispán időszaki jelentését a bizottság tudomásul vette, s következtek a rendes előadói javaslatok és jelentések.

A pénzügyigazgató jelentésében az egész évi eseményekről számolt be. E szerint befolyt egyenesadó címén 6709049 korona, jogilletékbe befolyt 1933127 korona, fogyasztási adók címén 4171304 korona, bélyeg és jövedék adócímén 9992905 korona, dohány jövedék címén 2915422 korona. A pénzügyigazgató jelentését a bizottság tudomásul vette.

Dr Mórincz Ernő megyei főorvos a megye egészségügyi viszonyait kedvezőtlenebbnek mondja mint az elmúlt hóban. A járványok: tifusz, hólyagos himlő ugyan megszűntek, azonban a kanyaró s más fajta betegségek igen erősen szedték áldozatukat. A múlt hóban 5000 betegedés fordult elő, tehát 265-tel több mint az előző hóban.

Erőss Rezső gazdasági előadó bejelenti, hogy a községek a legeltetési szabályrendeleteket nagyobbrésze mind úgy intézkednek, hogy a községek a jószágokat március 1-én bocsátják legelőre. Ezt az intézkedést közigazgatási szempontból nem látja jóváhagyhatónak, mert március elsején, amikor még ugyszólván fű is alig van, a talaj nedves és lágy, a kihajtott jószágok csak tapossák a legelőt, miáltal tönkre lenne téve az egész évi legelő, ez pedig nagy vesztesége volna a községnek. Javasolja, hogy a szabályrendeleteket adják vissza a községeknek megfelelő módosítás végett.

A közigazgatási bizottság az előadó javaslatát elfogadta s a szabályrendeletek visszadását rendelte el.

May Sándor m. kir. mérnök bejelenti, hogy a megye utait a követelményeknek megfelelőleg kijavították s általában az utak építésére és gondozására nagy összegeket fordítottak.

A mérnök jelentését tudomásul vette a közigazgatási bizottság, minek megtörténte után az ülés déli 12 órakor véget ért.

Nógrádi Gyula az elmekórházban.

Szenzációs kimenetelű tárgyalás volt tegnap a nagyváradi törvényszéken, hol az öngyilkossá lett Füchsl Mór ügyéből kitolyólag volt kitzúve a tárgyalás Nógrádi Gyula ellen. A tárgyalás azonban nem folytatott le, mivel a vádlottra a törvényszéki orvos olyan véleményt mondott, hogy annak alapján az ügyet be kellett szüntetni s Nógrádit az elmekórházba kellett vitetni.

A tárgyalásról tudósításunk a következő:

Tegnap délelőttre volt kitzúve a Nógrádi Gyula ellen indított eljárásban a törvényszéki eljárás, melyben Várady Zsigmond szerepelt, mint vádló. A törvényszéki tárgyaláson a tárgyal tulajdonképen nem is foglalkozott a bíróság, mert annak megkezdése előtt dr Grósz Menyhért törvényszéki orvos előterjesztette Nógrádira vonatkozó jelentését, melynek alapján nem engedi meg a törvény a vele való eljárás folytatását.

Dr Grósz Menyhért kifejti, hogy Nógrádit ő már huzamosabb idő óta figyeli s a cselekedetei és általában magaviselete mind arra való, hogy nem épelméjű. Az orvos véleményét megerősíti az a korábbi cselekedete Nógrádinak, amikor egy tárgyalás alkalmával kitzúve rajta az elmebaj a bíróság előtt.

Az orvos véleménye alapján a törvényszék az ügyet nem tárgyalta tovább, hanem elrendelte Nógrádi Gyulának az elmekórházba való szállítását. A törvényszéki határozatnak tegnap eleget is tettek.

Nógrádi Gyula még fiatal 22 éves volt hirlapíró. Kalandos természetű ember volt. Magyarországon több vidéki lapnál megfordult, állandóan azonban nem tartózkodott sokáig csak Nagyváradon, hol anyja is lakik. A beteg idegzetű ember legutóbb Nagyváradon egy krajcáros lapot indított. A lap intenciója olyan természetű volt, hogy eltekintve a tartalmától, az a közönség széperzékét sértette stílusa miatt s ezért megvonta tőle a hatóság az utcai elárulást.

Ebből a lapkeletkezéséből származott Nógrádinak tulajdonképeni betegsége. A lap tendenciájánál fogva sok kellemetlenséget okozott a bíróságnak is, mert a sértettek megindították Nógrádi ellen az eljárást.

A bíróság többször elítelte Nógrádit s az ítéletek között már jogerős is volt, melynek alapján ki is töltötte a rá szabott büntetést. A nagyváradi ügyészégen eltöltött fogsága alatt idegessége tetőfokra hágott és már akkor olyan stádiumba jutott, hogy ha büntetése huzamosabb ideig tartott volna, már kórházba kellett volna szállítani.

Itt figyelte meg Grósz Menyhért törvényszéki orvos Nógrádit s a megfigyelés eredménye a törvényszék tegnapi határozatát provokálta.

Nógrádi az elmekórházba való vitetése ellen nem tiltakozott s nyugodtan ment be az élőkoltak házába.

UJDONSÁGOK.

* **Személyi hírek.** Radnai Farkas beszercebányai megyés püspök tegnap az esti gyors vonattal Nagyváradra érkezett és Bognár István apátkanonok vendégszerető házába szállt. — Szokolay Tamás, városunk országgyűlési képviselője tegnap délután Budapestre utazott.

* **Az állami iskolák felállítására.** Dr Déri Ferenc törvényhatósági bizottsági tag hosszú beadványt intézett Nagyvárad városához, abban az ügyben, hogy a miniszter által kiállításba helyezett 20 állami elemi iskolát miként láthatná el megfelelő helyiségekkel már 1908. szept. 1-én a város. E célra alkalmasnak vélné

a felépítendő Széles-utcai iskolát és némi kibővítéssel a váradi-velencei iskolaépületet. Így a most községi elemi iskolába járó 4294 tanulóból a 20 osztályban 1000 tanulót átvenne az állam, a szaporodással együtt tehát mintegy 2200 gyermek maradna a községi iskolákban, amelyet 50 tanteremmel és 50 tanerővel elláthatna a város. A Réti állami iskola folytán a Tisza Kálmán téri leányiskolában a parallel-osztályok megszűnének s így itt négy tanterem felszabadulna, amelyben ideiglenesen elhelyezhető lenne a polgári leányiskola, addig, míg az építés kérdése eldőli.

* **Udvari gyász.** Néhai I. Károly Portugália királya ő Felségeért legfelső rendeltre az udvari gyász péntektől, 1908. február 7-től kezdve tizenhat napon át és pedig tíz napon át a mély és hat napon át a kisebb gyász fog viseltetni. Néhai Lajos Fülöp Portugália trónörököse, Braganza hercege ő királyi felségeért az udvari gyász péntektől, 1908. február 7-től kezdve nyolc napon át néhai I. Károly Portugália királya ő Felségeért elrendelt udvari gyászszal egyidejűleg fog viseltetni.

* **A közigazgatási ülés a város-házán.** Nagyvárad város közigazgatási bizottsága ma, csütörtökön délután 3 órakor tartja rendes havi ülését.

* **A gázgyár megvétele.** A gázgyár megvétele, illetve a gázgyárral létesítendő szerződés ügye foglalkoztatta tegnap ismét a városi tanácsot. Mielőtt azonban érdemleges javaslatot tenne a tanács ez ügyben, meghallgatja *Vukasnovich* Józsefnek, a budapesti gázgyárak igazgatójának véleményét úgy a gázgyár megvétele, mint az esetleges szerződéskötésre nézve.

* **A felekezetenküliek kinek fizessenek adót?** Apponyi Albert kultuszminister tegnap rendeletet küldött Biharmegyéhez. A rendeletben a felekezetenküliek iskola és óvoda adójára vonatkozólag intézkedik a miniszter. Ez ideig ugyanis nem volt megállapítva, hogy ezek az emberek kiknek fizessék a fent jelzett adókat. Most a miniszter elrendeli, hogy a felekezetenküliek iskolai és óvodai adójukat, községi iskola nem léteben a felekezetből történt kilépések arányában, a községben lévő iskolákat fenntartó felekezetnek tartoznak fizetni.

* **A görögkatholikus püspökség mult évi erdőtüzei.** Erdekes jelentést terjesztett be a közigazgatási bizottsághoz tegnap *Tóbiás* Miklós görög katolikus püspökségi főerdész. A jelentésben arról számol be a főerdész, hogy a püspökségi uradalom erdejében a mult év folyamán hány tüzeset fordult elő. Eszerint összesen 12 erdőtüz fordult elő, tehát minden hónapra esik egy. A tüzek nagyobb része mind kisebb jelentőségű volt, azonban október 26-án Fenesen keletkezett tüz már nagyobb arányú volt. Ekkor ugyanis október 26-tól 30-ig, tehát 4 napig tartott a tüz, mely gyújtogatásnak volt az eredménye. Elhamvadt összesen 229 katasztrális hold területről az erdő. A kár óriási volt. A tüznek ily nagy pusztítása annak volt tulajdonítható, hogy a község lakossága még a csendőrségi beavatkozásra sem ment a tüzet oltani. A gyújtogató kiletét a csendőrség nem tudta megállapítani.

* **Akadály a villamos sínek közt.** Tegnap este 8 órakor Nagyváradon a Bémer-terem megakadt a villamos kocsi. Utána néztek, mi lehet az oka; — 24 drb lópatkóból kivett srófot találtak a vágányokban. A srófokat kiszedték, baj nem történt. Valószínűleg éretlen

csinyből tehette valaki; egyesek a kontortáblisokra gyanakszanak.

* **A bettermentről szóló szabályzat.** Nagyvárad város jogügyi szakbizottsága február hó 7-én, pénteken délután 3 órakor a városházán ülést tart. Ez alkalommal a betterment, vagyis az ingatlanok értékelkedésének illetékéről szóló szabályrendelettervezetet, valamint a városház építéséből kitolyólag Rimanóczy Kálmán építész kamat követelésének ügyét tárgyalják.

* **Bikács a korcsmák ellen.** Bikács község képviselőtestülete a tegnapi napon közgyűlést tartott, melyen a község szintén besorozta magát az alkohol pusztítása ellen küzdő községek sorába. A képviselőtestület kimondta, hogy az alkohol tulságos élvezetének káros hatását észlelni lehet a községben, miért is a korcsmák és italmérések vasárnapi zárva tartását határozta el.

* **A mentő-osztály működése.** A nagyvárad mentő-osztály az elmúlt január havában is dicséretes buzgósággal teljesítette feladatát. A mentő-osztály mult havi működéséről szóló kimutatás tanúsága szerint a mentők 19 esetben nyújtottak segélyt balesetknél és 20 esetben szállítottak beteget. Mióta a mentő-osztály Nagyváradon működését megkezdte, 1609 esetben teljesítette humánus, emberszerető feladatát.

* **Ellopott bunda.** Folyó hó 4-én este 5 és 6 óra között *Ragány* János városi főszámvevő lakásáról ismeretlen tettes valószínűleg álkulcsossal behatolva a lakásba, egy szőrmebélésű hosszú városi bundát ellopott. A tettest sikerült a rendőrségnek Vidacs Antal személyében le tartóztatni, akinél a zálogba tett bundáért kapott pénzből is megtaláltak 8 korona 30 fillért. A tettest lezárta a rendőrség.

* **Névváltoztatások.** Belügyminiszteri engedéllyel a következők változtatták meg neveiket: *Freikind* László nagybajomi lakos *Szabados-ra*, *Weisz* Jakab újfalui lakos *Vajdá-ra* és *Kupelner* Géza sarkadi lakos *Kardos-ra*.

* **Pótsorozás.** Tegnap tartotta meg a sorozóbizottság a pótsorozást a tüzoltó laktanyában. A pótsorozáson megvizsgáltak 20 apát és testvért, ebből munkaképtelen volt 11, megvizsgáltak továbbá 8 katonát, ebből alkalmas volt 4. A legközelebbi pótsorozás e hó 20-án lesz megtartva. Március és április hónapban a rendes sorozások miatt el fog maradni a pótsorozás.

* **Nyilvános nyugtázás.** Az állami főreáliskola folyó hó 2-iki (vasárnapi) tornaünnepélye alkalmával a belépti jegyek árán felül fizettek: a m. kir. honvéd hadapród iskola parancsnoksága 12 kor., Mellau István 1 kor. 40 fil., Fried László 60 fil., Váli József 40 fil., ismeretlenek a pénztárnál 2 kor. összesen 16 kor. 40 fil. A szives adományokért az ünnepély jövedelméből segélyezendő tanulók nevében háliját fejezi ki a főreáliskola igazgatósága.

* **Nincs többé rheuma, asztma, csusz, köszvény, lábdaganat, tyukszem, bütök,** mert *Ritkó Viktor* budapesti specialista oly próbatüzdőt nyitott, hol mindenki kipróbálhatja annak jóságát és párszori használat után már is jobban érzi magát. Minden elhanyagolt és régi rheumát gyökeresen gyógyít. *Ritkó Viktor* a nagyvárad közönség kívánatára bevezetés céljából hosszabb ideig marad és próbatüzdőkkel szolgál. Egy gyógyós láb gőzfürdő 1 koronától feljebb. Nyitva reggel 5 órától 12 óráig férfiak részére, 2 órától 7 óráig nők részére, 7—10-ig ismét a férfiak részére. *Fürdő Pável-utca 3.* Vasárnap egész nap nyitva.

* **A boszorkánycsók.** A párizsi mozgóképgyárak legnevezetesebbje, a világhírű *Pathé Freres* cég ismét egy csodálatos mozgóképet hozott forgalomba, amely elfogja ragadni a kinematografok közönségét. Ennek a

képnek *A boszorkánycsók* a címe és már látható is Nagyváradon, még pedig az Urániában. A nagyszerű mozgókép bővelkedik szebbnél-szebb részletekben és sikere szinte páratlan az eddig látott mozgólényképek között. E kép mellett még igen sok érdekes új kép szerepel az Uránia műsorán, amely tegnapi bemutatója-kor nagy sikert aratott. Az előadások 6 órakor kezdődnek. Pénztárnyitás 5 órakor.

Elveszett folyó hó 3-án délelőtt 10 óra körül a Zöldia-utca Szent László-tér, Szilágyi Dezső u. utvonalon elveszett egy kis sárga bérpénztárca 15 korona tartalommal. Megtaláló hozza fel a rendőrség I. emelet 13 számú szobájába.

SZINHÁZ.

A hét műsora.

Csütörtökön: Ripp-Ripp.
Pénteken: Vetélytársak.
Szombaton: Vetélytársak.
Vasárnap: Főkonzul.

Vetélytársak. Holnap lesz a bemutatója a színház jelentős drámai premierjének, a „Vetélytársak”-nak. Nagyon sokat ígér a darab, tekintve a legnevesebb műkritikusok egybehangzó bírálatát, akik „tökéletes drámának” nevezték a Vetélytársakat. Meglepő, hogy ez a modern francia termék nem üres ötletekkel, mihaszna sziporkázással csalja a publikumot a színpalca elé, hanem mindvégig komoly, emelkedett tenorban hangzik el, anélkül, hogy egy pillanatra is untatná hallgatóit. Minden jelenete az életből van ellesve, és minden fordulata új igazságokat tár föl. Gondolkozni készíti az embereket s evvel félig-meddig megoldott célhoz vezető feladata. Rendkívül érdekesítő emellett a cselekvénye, oly téma, amit eddig jótormán megse láttak, színvak szemekkel el-mellőztek a toll forgatói.

Ripp-Ripp. Ma este a mult évtizedek egyik legpoétikusabb, zenei szépségekben gazdag operettje, Ripp-Ripp kerül repertoírra. A darab ma esti sikere remélhetőleg méltó lesz régi jó hírnevéhez, ami annál is bizonyosabb, mert a társulat kiváló baritonistája, Szántó Gáspár alakítja a címszerepet. Szántót ebben a szerepben még nem ismeri a közönség, de multkori szép sikerei biztosítékát adják annak, hogy elsőrendű alakítás és a zenei részek kidomborítása fogja jellemezni a ma esti előadást. Lisbethet Károlyi Leona kreálja. A darabnak hervadhatatlan szépségei bizonyára még sokáig nyújtanak a nagyközönségnek igaz, művészi élvezetet.

Főkonzul. A szintársulat művészeinek kabátzsebéből hetek óta egy vaskos füzet kandikál ki, ugyanegy fölirással: Főkonzul. A legjelesebb színészek és színésznők tanulgatják az új, vasárnap este bemutatásra kerülő operettet. Csupa élc, móka, szövevényes, tréfás történet ez a francia színmű, modern, könnyű és behizelgő légyságu znerészletekkel. Magyar földön a Királysínházban mutatták be első ízben. Slágerdarab lett. Eddig háromszázszor adták a fővárosban, mindig zsutolt ház előtt. Olyan hatást tesz ez a vérbeli frank alkotás évek után is, mintha új, első bemutatón hangzana el. Nem évvül el, fiatal marad és ez már a sikert jelenti. Az igazgatóság új díszletekkel kedveskedik a közönségnek. A díszletek már megérkeztek; a bemutatóig kellemes titok marad ez az ismeretlen, festett világ, de azt jelezhetjük ma is már, hogy pompában, csinben

és izléses voltában föllmulja a már látott, megszokott operett-díszleteket.

A bérlők figyelmébe. A színház igazgatósága ezúttal kéri fel azokat a bérlőket, akik a bérlési összeg második felét még le nem fizették, hogy bérlőleiket az igazgatói irodában mennél előbb rendezni sziveskedjenek.

TÁVIRATOK.

Az igazságügyi bizottság ülése.

Budapest, február 5. A képviselőház igazságügyi bizottsága ma délután Simonyi Semadám elnöklete alatt ülést tartott, melyen jelen voltak Günther Antal igazságügyminiszter, dr. Törty Gusztáv és Meskó államtitkárok is. A bizottság Nagy Emil előadásában általánosságban és részleteiben elfogadta a kereskedelmi üzletek átruházásáról, azután Simonyi Semadám előadásában a csekkről szóló törvényjavaslatokat.

Püspöki konferencia.

Budapest, febr. 5. A hercegprímás budavári palotájában ma délelőtt 10 órakor püspöki konferencia volt. A püspöki kar tagjait Kohl Medárd püspök fogadta. Az értekezleten Vaszary Kolos hercegprímás, esztergomi érsek elnökölt. Az értekezlet mindenekelőtt megállapította az egyes egyházfőkre és egyes egyházakra eső hozzájárulási arányt és elintézte a kongruával függőben maradt kérdést; azután tanulmányi ügyeket tárgyalt és megállapította a kiküldött albizottság munkálkodása alapján az iskolai fegyelmi szabályzatot és a nem magyar ajkú iskolákra vonatkozó tantervet.

MULATSÁG.

Farsangi naptár.

Február 8. Jogászeletély.

Február 9. A Katholikus Legényegylet bálja a Kereskedelmi Csarnokban.

Február 15. Tiszti sétahangverseny a Kereskedelmi Csarnokban.

Február 20. Tiszti »Bonacher-estély« a Kereskedelmi Csarnokban.

Március 1. A Negyvennyolcas Népkör bálja.

Február 22. A posta és táviráda altisztek és szolgák táncvigalma a Kereskedelmi Csarnokban.

A Váradvelencei Kath. Kör táncmulatsága alkalmából felülfizettek: Palotay László nagyrépost 100 koronát, dr. Lányi József tini felszentelt püspök 50 koronát, Spett Gyula, dr. Karácsonyi János, Gabriely Lajos, Halász Gyula 20 koronát, Bundala Mihály, dr. Bognár István, Grócz Béla, Fetser Antal, Mangra Vazul 10 koronát, Gauruder Isaurus 5 koronát, Csicsay Alajos, Farkas József 4 koronát, dr. Vucskics Gyula, dr. Lestyán Endre 3 koronát, dr. Koós István 2 kor. 13 fillért, Kövesdi Lajos 2 kor. 5 fillért, Fried Ferenc, Mártonffy Zoltán, Muçsi István, dr. Tóth Ferenc, Berná Lajos, Belényesi Mihály, N. N., Hegedüs Rezső, dr. Némethy Gyula, dr. Pataky Arnold, Andrassy János, Darabant Elek, ifj. Milibák József, dr. Várady Zsigmond, Lobermayer Gyula 2—2 koronát, Réz Mihály, Rölich Lajos, N. N., Deryei Ferenc, Akhandez István, Fényes Ferenc, Bartha László, Kiss Gyula, Virányi Győző, Kása Nándor, özv. Szidor Józsefné, Haluska András, ifj. Molnár

István, Sándor Béla, N. N., Domokos Andor, özv. Szirbucz Gáborné, N. N. 1—1 koronát, N. N., N. N. 50—50 fillért, Szűcs Ferenc, Gazdovics Flórián N. N., Menning Sándor, Jánosbáty Antal 1—1 koronát, Molnár János 2 koronát. A rendezőség hálás köszönetét fejezi ki a nagylelkű adakozóknak és azonkívül Rölich Lajos vendéglősnek ki nagytértét ingyen bocsátotta a kör mulatságának céljaira.

A posta és táviráda altisztek táncestélye. A nagyvárad posta és táviráda altisztek és szolgák e hó 22-én a Kereskedelmi Csarnokban táncmulatságot fognak rendezni. A mulatság jövedelme jótékony célra lesz fordítva. A jó siker érdekében 105 tagu rendezőség fáradozik. Diszelnökök Siket Traján posta és táviráda igazgató és Sebcs Sándor tanácsos. Belépti díj személyenként 2 korona. Családjegy 3 személyre 3 korona.

Z E N E.

Kamarazene-estély.

Az influenzaszzezonnak kell tulajdonítanunk, hogy a tegnapi kamarazene-estélyen a szokottnál kisebb közönség vett részt. Aki azonban elment, annak élvezetes estében volt része. Mint vendég dr. Rosenfeld Aladár szerepelt a műsoron. A fiatal ügyvédjelölt ha nem is bevégzett művész, de mindenesetre több, mint dilettáns. Technikája rendkívül fejlett, pianó finomak, de a fortékánál művészi erő helyett nem ritkán némi nyersség nyilvánul meg a játékában. Futamai kifogástalanok, de trillái kissé egyenlőtlenek. *Beethoven* Sonata Appassionatáját nézetünk szerint kissé elnyújtotta s szenvedélyesség helyett itt-ott majdnem szétfolyt a darab a kezei közt. Ugyanazt mondhatjuk az utolsó számként előadott *Liszt* Don Juan fantáziáról is. Bravurosán játszotta Bach Bourré-ját, Mozart Rondo alla Turcáját, Chopin Gesdur etudejét s a népszerű Minuten walzer átíratát, melyet maga a művész dolgozott fel terc menetekben.

Goldmark egy quintettjéből az Allegro vivace tételt játszották zongorán a vendégművész, I. hegedűn Waldmann Iván, II. hegedűn Fehér Adolf, violán Vomácska József és cellón Szemassenka Ernő. Legszebb pontja volt a hangversenynek Tchaikowszky gyönyörű sextette: Souvenir de Florence. Ebben az első hegedűt Waldmann Iván játszotta nagyon szép kifejezéssel, a második hegedűt dr. Waldmann Béla, első violát Vomácska József, második violát Fehér Adolf játszották. Az első cello szólamaiban Szemassenka Ernő zengő hangszerében gyönyörködhettünk, a második cellót Kürthy István játszotta. A dallamos lírikus darab mély hatást tett a hallgatóságra, amely teljes meglepéssel távozott a hangversenyteremből.

Dr. K. J.

A nyilvános zeneiskola hangversenye.

A nagyvárad zenekedvelők egyesülete által létesített és fenntartott nyilvános zeneiskola hangversenyét 1908. évi február 9-én vasárnap délután 4 órakor az Egyesület helyiségében rendezti (Nagypiac-tér, polg. iskola II. emelet 3. ajtó.) Belépti-díj felnőtteknek 60, gyermekeknek 40 fill.

Műsor:

1. Dessauer. Két előadó darab hegedűre. Előadja zongorakíséret mellett Weisz József (előkész.)

2. Kuhlau. Sonata zongorára. Előadja: Maár Olga (I. oszt.)

3. Bloch. Előadó darab. Weber. Előadó darab. Hegedűre, előadja zongora kíséret mellett Balogh János (I. oszt.)

4. Köhler. a) Keringő b) Rondó zongorára előadja Tóth Mariska (II. oszt.)

5. B. riol. Két előadó darab. Hegedűre, előadja zongora kíséret mellett Stolcz Emil (I. oszt.)

6. Papp. Abránd. t. u. előadja zongora kíséret mellett Mazalik Győző.

7. Erkel Ferenc. Részlet a Hunyadi László c. dalműből. Caryl; Bolero a Kis szökevény című operettből. Előadják: Réz István hegedűn, Réz László gordonkán, Réz Klára zongorán.

KÖZGAZDASÁG.

A Leszámitoló és Jelzálogbank közgyűlése.

Kétségtelen, hogy sok mindentéle hírek keringtek az elmúlt évben a nagyvárad Leszámitoló és Jelzálogbankról. Az ó palotai birtokvásárlás révén hozták forgalomba ezeket a hitelezéseket, amelyekre a tegnapi közgyűlésen fényesen rácsáfolt az igazgatóság.

A közgyűlésen id. Guttman József elnökölt s a részvényesek nagy számmal voltak jelen.

A megoyítás után az elnök konstataálta, hogy 40 részvényes 2194 részvényt tett le s így a közgyűlés határozatképes.

Ezután Moskovits Miksa vezérigazgató felolvasta az igazgatóság jelentését, amelyben hálás kegyelettel emlékezik meg néhai Övály Sándornak, az intézet egyik alapítójának s kilenc évig volt igazgatójának érdemeiről és elhunytáról s indítványozza, hogy nevére jótékony alapítványt tegyen az intézet.

Felemlíti a jelentés, hogy a pénzügyi zavarok a pénztézetet nem érintették; fizetési zavarokba jutott cégekkel összeköttetésben nem állottak s számottevő veszteségük nem volt. Ennek tudható be a fényes eredmény. Részvényenként 20 koronát fizet az intézet. Az Övály Sándor jótékony alapra 1000 koronát vet fel.

A jelentés kapcsán dr. Halász Lajos szólalt fel. Mielőtt a jelentést elfogadná, egy konkrét ténnyel leszegez. Az intézet a múlt évben sok rosszakaratu kritikával találkozott és pedig a birtokvásárlás miatt. A birtokvásárlásnál az volt a cél, hogy az nagyobb nyereséget hozzon, ami meg is lett volna, ha a pénzügyi kritikus nem jön közbe. De most már az eladás megtörtént s ezt az igazgatóság a részvényesek érdekében tette. Így a gáncs már eliminálva van. A részvényesek bizalmát bírja az igazgatóság, hogy az intézet fejlődni fog. Indítványozza, hogy a közgyűlés elismerését és bizalmát fejezze ki az igazgatóság iránt.

Az indítványt, valamint az igazgatóság jelentését és a mérleget elfogadták.

Blau Sámuel igazgató elköltözése folytán lemondott s a közgyűlés eddigi tevékenységéért jegyzőkönyvi köszönetet szavazott.

Ezután a választásokra került a sor. Igazgatókú megválasztották: Guttman József elnök, Gyenes Lajos Budapest, Deutsch Hermann, Keszhelyi Zoltán, dr. Friedländer Sámuel, Schwartz Jakab Eled (uj), Sándor László (uj), ifj. Ullmann Izidor, Moskovits Miksa vezérigazgató.

Felügyelő-bizottsági tagokú megválasztották: Komlóssy József elnök, Balogh Kálmán, dr. Sámson Márton (uj), dr. Halász Lajos (uj).

Igazgatósági tanácsosokú megválasztották: Bencsik Sándor főterdész, Feldmann Izidor, Frankl Zsigmond, dr. Bárdos Imre, Paczauer József, Karger Sándor, dr. Rozvány Jenő, Márkus Bernát, Munk Mór, dr. Erdős Adolf, Török László, Wallerstein Dániel és dr. Waldmann Béla.

A közgyűlés az elnök életetésével véget ért.

Szelvény-beváltás. A Nagyvárad-i Ipar-testületi Hitelszövetkezet 1907. évi nyeresémosztaléka a 8. sz. szelvény ellenében, a délelőtti hivatalos órák alatt, az intézeti pénztárnál kifizetetik. Egyben figyelmeztetnek az üzletrészesek, hogy amennyiben a 6. sz. szelvény ezen év folyamán kifizetésre be nem mutatatták, az alapszabályok 61. §-a alapján értékében a tartalék-alap javára elévül.

Aszfalt munkák a vasutnál. Van szerencsénk az érdekeltek tudomására adni, hogy a m. kir. államvasutak vonalain m. kir. államvasutak által kezelt helyi érdekű vasutak vonalain házilag végzendő építkezési átalakítási és fenntartási munkáknál előforduló aszfaltmunkák előállítására pályázat hirdettetik. A pályázat közelebbi feltételei a kamarai irodában a hivatalos órák alatt d. e. 8 órától d. u. 2 óráig megtudhatók. Nagyvárad, 1908. február 5-én. A nagyvárad-i kereskedelmi iparkamara. *Husella Gyula*, kir. keresk. tan. elnök. *Dr. Sarkadi Lajos* titkár.

A gabonatözsde határidői.

— Délután 4 órakor. —

Budapest, febr. 5.

Buza okt.	50 kilogrammonként	12.57
Buza apr. 1908	—	11.91
Rozs apr.	—	11.81
Zab apr.	—	8.51
Tengeri máj. 1908.	—	7.32

Értéktözsde.

— Délután 4 órakor. —

Budapest, febr. 5.

Osztrák hitelrészvény	—	626.25
Magyar hitelrészvény	—	734.75
Leszámitoló bank	—	463.—
Rimamurányi	—	509.25
Osztrák m. államvasuti részv.	—	644.50
Közüti vasut	—	528.50
Városi villamos vasut	—	282.50

Hivatalos árfolyamok.

A budapesti áru- és értéktözsde 1907. febr. 5.

Magyar arany járadék 4 száz.	—	109.25
Magyar koronajáradék 4 száz.	—	92.—
Magyar koronajáradék	—	81.25
Magyar földterherment. kötvény 4. sz.	—	92.—
Horvát-szlavon földterherment. kötvény	—	95.—
Magyar nyeresémi sorsjegy kölcsön	—	185.—
Tisza-szab. és szegedi sorsjegy kölcsön	—	140.—
Osztrák járadék papirban	—	91.57
Osztrák járadék ezüstben	—	96.50
Osztrák járadék aranyban	—	113.75
Osztrák korona járadék	—	29.55
1860. osztr. államsors-jegyek	—	146.—
Osztrák magyar bankrészvény	—	1780.—
Magyar bitelbank-részvény	—	633.50
Osztrák hitelbank-részvény	—	726.50
Osztrák magyar államvasuti részvény	—	693.50
20 frankos (Napoleonkor)	—	19.20

Szigligeti-Színház.

Ma, csütörtökön, február 6-án, szinre kerül:

Rip Van Winkle.

Nagy operette 3 felvonásban.

Kedvete fél 8 órakor, vége 10 órakor.

Holnap, pénteken február 7-én szinre kerül:

A vetélytárs.

Szinmű 3 felvonásban.

REGÉNYCSARNOK.

Első kortes-utam.

Irta Lukách Géza.

(Folytatás.)

(5)

Ez a körülmény készítetett, hogy már kora reggel talpra állottunk s én meggéberedett tagjaimat megfelelő csukló gyakorlatok által igyekeztem mozgósítani.

Egyébként pedig nagyon érdeklődtem a falu kocsmája iránt, mert az este élvezett leveses tea után szerettem volna valami oldó anyagot bevenni, hogy a fagyut feloldozza a gyomromban.

Különbben is ezen a napon a jegyzői körhöz tartozó 7 falut kellett bejárnunk és meghódítanunk, miért is siettünk a falu itcéjébe, a hol a község vénei és előkelőségei már gyülekeztek.

Először is a birót mutatta be a bátyám. Szép szál legény és katonaviselt ember volt, amellet a környék parasztnábobja. Két kapitulációt szolgált a csihi huszároknál, ahol a szakaszvezetői sarzsit érdemelte ki, hadjáratban is részt vett és Königsgrätznél ő is szaladt.

Egyébként csak annyiban különbözött a többiektől, hogy széles arcán a ragya a himlőhellyel váltakozott és hatalmas bajuszt viselt.

A magyar embert jellemző ezen szörzetet, — melyet a falubeliek a test disztelen kinövésének tartottak, — csak hosszú katonai multjára való tekintettel tűrték meg.

A biró után következtek az esküdtek és a többi tótocskák, kiket bátyám mind a »Pán Vibercsik« néven vezetett elő.

Most már betértünk a nagy ivóba és a faluban kapható egyedüli italból, — a közkedvelt, ugynevezett bundapálinkából a megfelelő kiméretet az asztalra rakattuk, azután a Mózes zsidó összes szívarkészletét birtokunkba véve 100 darabját másfél forintért — és annak nagy részét a honoratío borotvált ábrázatába dugdostuk, a felesleget pedig — úgy mint az a főispáni ebédeknél szokás — közprédára az asztalra helyeztük s az csakhamar az atyafiak zsebeiben tünt el.

Ezután következett a kapacitálás s mikor a hangulat már elég emelkedett volt, a biró hozám sugott, hogy jó volna, ha most már egy pár nyilvános szót intéznék a néphez.

Ez elől nem lehetett kitérni. Hát nem is tértem ki és a következő beszédet eresztettem meg:

— Kedves Bratyik! A világot semmiből csak meg lehetett csinálni, de egy igazán jóra való jegyzőt világra hozni már sokkal bajosabb dolog.

A bátyám uramat tehát csak jó kedvében teremthette az Isten, mert itt ilyen notáriusnak való alak még nem szuszogott ezen a hitvány sárgombócon.

Kitömní való emlős állat tehát, aki saját kárán nem okul, már pedig ti okulhattatok. Köztudomásu, hogy milyen enyveskeztű kujon volt jegyzőtök, aki zsarolt, csalt és végül elherdálta a község vagyonkáját.

Aki, ha jött a panaszos fél, — akinek nagy igaza volt, de csak egy libát hozott a konyhára, a másik fél azonban, akinek igaza ugyan nem, — de volt egy hordócska jóféle pálinkája és egy süldő malaca, melyet a jegyző pártfogásába ajánlott, — az igazságot legott a malac felé billentette.

Ilyen ember kell nektek, mint a mi bátyánk, ki már hónapok óta közmegelegedésre forgatja a falu pennáját. Akit sem két, sem négy lábú marhával megkörnyékezni nem lehet.

(Folyt. köv.)

A szerkesztésért felelős

Dr. VUOSKICS GYULA.

1171—908.

Hirdetmény.

Nagyvárad III-ik kerületi (Váralja, Velence, Csallagváros és a Hegyközség) városrészeire vonatkozó s a kir. pénzügyigazgatóság érvényesítésével ellátott folyó 1908. évi I. és II. osztályu kereseti adókievési lajstromok az 1883. évi XLIV. t.-cz. 18. §-a értelmében f. évi február hó 7—15-ik napjain át nyolc napi közszemlére a városi adóhivatal III-ik kerületre (Váralja, Velence, Csallagváros és a Hegy) nézve 26-ik számú szobájában azon figyelmeztetés mellett tétetnek ki, miszerint érdekelte adókötelesek, azon idő alatt, az említett lajstromokban terhükre előírt adót megtekinthetik s az elleni netaláni felszólamlásukat azon adózók, kik ezen adónemmel már az előző évben is megróva voltak, a lajstrom közszemlére kitételének napját követő 15 nap alatt, azok pedig, kik ezzel a folyó évben először rovatnak meg, ezen adójuknak adókönyvecskéjükbe történt bejegyzését követő 15 nap alatt a kir. pénzügyigazgatósághoz írásban benyújthatják. A később benyújtott fellebbezés érdemi tárgyalás alá nem fog vétetni.

Nagyvárad, 1908. február hó 4-én.

Városi adóhivatal

Hirdetmény.

A kamarai székházban

== 2 souterrain ==

helyiség

a folyó évi május hó 1-re

kiadó.

Értekezni lehet a kamarai titkári hivatalban.

Hirdetmény.

M. Kir. Földmívelésügyi Miniszter. ad 11097. eln. VII—1. 1907 szám. Valamennyi törvényhatóságnak. Tudomásvétel és közzététel végett értesitem a törvényhatóságot, hogy a Svájcczal 1906. évi március hó 9-én kötött és az 1906. évi VII. törvényzikkbe iktatott kereskedelmi szerződés A. mellékletének (Vámok a Svájcba való bevitelénél) 117. számához tartozó 3. jegyzet végrehajtása tekintetében a svájci szövetségtanácsal létesített megállapodás értelmében a svájci vámhivatalok 1908. évi január hó 1-től kezdve a Svájcba való bevitelre szánt természetes magyar borokra nézve az országos magyar kir. kémiai intézet és központi vegykísérleti (Budapest), a debreczeni, kassai, keszthelyi és magyaróvári m. kir. mezőgazdasági vegykísérleti állomások és a fiumei, kolozsvári és pozsonyi m. kir. vegykísérleti állomások által kiállítandó bizonyítványok hitelességét el fogják ismerni. Oly borküldemények ellenben, melyek kísérő bizonyítvánnyal nincsennek ellátva, vagy kísérőbizonyítványai nem érvényesek, természetes voltak kiderítése érdekében a svájci vámhivatalok által chemiai vizsgálat alá vétetnek. A fentiekhez képest egyidejűleg utasítottam a fent megjelölt állami intézeteket, hogy a Svájcba való kivitelre szánt borküldemények vizsgálatát megfelelő eszközöljék és az érdekeltséget a hozzájuk intézendő kérdésekre megfelelő felvilágosítással lássák el, arra az esetre is, ha a borok kivitele oly helyekről történnék, melyek a vegykísérleti állomásoktól távol esnek. Budapest, 1907. évi december hó 30-án. Dániel s. k.

Nagyvárad, 1908. február 4

Rendőrség.

Tátray Sándor

vasöntő, épület és műlakatos műhelye

Elvállal épületvasalást, vízvezeték berendezést villanyvilágítási, closett- és fürdőszoba-főszelést, épület és sűrűcs készítést

valamint vasöntést, eszterga munkát, gyalulást, gőzkazán és mindennemű gépek javítását, gépalkatrészek, fémpereselyek, csapágyak, transzmissiók öntését és megmunkálását gyorsan és jutányos áron.

Nagyváradon.

Tolokya-utca 35. sz. a.

Hirdetések

felvétetnek
a lap kiadóhivatalában.

Hogyan védekezzünk a járványok ellen?!

Viseljük **Takáts** szabadalmazott állítható **gyomorvédő övét**, vagy **hát- és gyomorvédő övét**, amely nem csak hogy a **gyomorbajt kiöli**, gyomorgörcsöt csikarást, hasmenést rögtön megszünteti, de az ország minden részéből ezrével érkező elismerő és orvosi ajánló nyilatkozatok azt bizonyítják, hogy a ki **viseli soha nem beteg soha nem hülhet meg, és soha nem fog rajta semmiféle járvány**, mint a tífusz, kolera, influenza, himlő féle rém stb. Világosan érthető tehát, hogy valósággal életét teszi kockára, aki ennek viselését mellőzi. Az állítható **gyomorvédő öv**, (gyomor és hasvédő) ára **4 kor. 50 fill.** (gyomor-has, hát és derék védő) ára **7 kor. 50 fill.** szétküldés a pénz előzetes beküldése ellenében vagy utánvétellel. Rendelésnél a derék körmérete, férfi vagy női irandó. Kapható és a világ minden részébe szétküldi a feltaláló.

Takáts Dániel

Nagyvárad, Sorompó-utca

(villamos megálló.)

E cím megőrizendő, mert nem hirdetek.

Elektrotechnikai galvanizáló és nikkelező INTÉZET Nagyváradon.

Mély tisztelettel értesítjük a közönséget, hogy országos hírű

kocsi gyárunkat

a legmodernebb műszaki eszközökkel felszerelt **elektrotechnikai galvanizáló és nikkelező intézettel** bővítettük ki, amely Sztaroveszky-utca 29. számú telephelyen megnyit és a t. közönség rendelkezésére áll. Az intézet vezetésére szerencsénk volt megnyerni egy szakkörökben kiválóan elismert tekintélyt:

JENNY ALBERT

urat. Intézetünkben **kardok, tisztí fém-felszerelések**, mindennemű műtárgyak, csillárok, ezüstneműek, asztal- és szobadíszek, gvertartók, stb. lényes és matt

nikkelezését

sárga és vörös rezelését, ezüstözését és javítását kívánat szerint elvállaljuk. Ezen kívül készítünk és javítunk

orvosi és fizikai műszereket,

továbbá elvállaljuk **elektromotorok szerelését és javítását** több évi jótállással

Kiváló tisztelettel

VADÁSZ és GRÓSZ

Sztaroveszky-utca 29.

(Saját ház). Gyártelep. Telefon 785-446

Belépési felhívás

a »Polgári takaré- és segélyszövetkezet«

13-dik évtársulatába.

A »Polgári Takaré- és segélyszövetkezet« 1908. január 1-én új évtársulatot nyit, mely 156 héten át, vagyis 1910. év végeig tart. — Mindenki tetszés szerinti számban jegyezhet üzletrészeket s **minden üzletrészt után hetenként 20 fillér (10 kr.) fizetendő.** A három év eltelte után az évtársulat feloszlik s az összes jövedelem a résztvevők között felosztatik és mindenki megkapja a befizetett tőkét a felmerült haszonnal együtt.

A szövetkezet célja a takarékoságot előmozdítani és önségélyt nyújtani, amennyiben minden tag heti betétei által önmagának tőkét gyűjt, mely a heti részletekben való befizetések dacára is a takarékpénztári kamatozásnál magasabb nyeresémet osztalékot hoz és mert minden tag az általa befizetett összeg negyötöd részét 6 százalékos kamattal mellett minden előleges bejelentés nélkül kölcsönképpen felveheti.

Vidéki tagok a heti fizetéseket postai cheque-lapok útján teljesíthetik.

A szövetkezetbe való belépés alkalmával üzletrészenként **10 fill. (5 kr.) beiratási díj fizetendő s egy heti részlet lefizetése után már mindenki megkapja saját nevére írt könyvecskéjét.**

Szövetkezetünk jelenlegi tisztelt tagjait, valamint mindazokat, kik az 1908. január 3-tól kezdődő 13-ik ciklusnak tagjai óhajtanak lenni, felkérjük, hogy a felvétel iránt intézeti tiszthelyiségünkben (Kossuth Lajos-utca 4. sz.) **mielőbb** jelentkezni sziveskedjenek.

Nagyvárad, 1907. november hó.

A Polgári takaré- és segélyszövetkezet igazgatósága.

13-ik évtársulat beíratási napjai:

kedd délután 3-5-ig.
szombat délután 3-5-ig.

A szövetkezetnek ez időszereint 2000 tagja van mintegy 35000 üzletrészzel.

MUSCHONG-BUZIÁSFÜRDŐI

SZÉNSAV-MŰVEK

ujonnan berendezve kartenen kívül szállítanak azonnal bármily mennyiségű természetes vegyileg legtisztább folyékony

SZÉNSAVAT

a világhírű buziásfürdői szénsav forrásokból szódavizgyártáshoz, vendéglősöknek és egyéb ipari célokra **össze nem tévesztendő** mesterségesen előállított, kevésbé kiadós szénsavval

Megbízható, szigorúan lelkismeretes kiszolgálás!

buziásfürdői ásvány- és gyógyvizek

egész és féliteres üvegekben.

Szív-, vese- és hólyagbántalmaknál utól nem ért gyógyhatás.

Elsőrendű asztali víz!

Felvilágosítással készségesen szolgál.

248 1-200

Muschong-buziásfürdői szénsavmüvek és ásványvizek szétküldési telepe Buziásfürdőn.

Sürgönyeim: Muschong, Buziásfürdő. — Interurban telefon 18. sz.

Ügyes helyi képviselők kerestetnek.

GÖZFÜRDŐ, GYÓGY- -- FÜRDŐ-OTTHON. --

Nem kell a **rheuma, oszuzos, köszvényes bajok** gyógyítása miatt a drága fürdőket felkeresni. Otthon biztosabban, pontosabban fűrsztheti gőzben, vagy gyógynövény forrázat gőzében mindenki fájdalmas tagjait a **RYTKÓ-féle szabadalmazott gőzfejlesztő készülékkel.**

Ezen készülék a beteg testrészekre alkalmazza közvetlenül a gyógyító gőzt és az ott esetleg évek óta fennálló csuzt, rheuma, köszvényt megszünteti teljesen. A gőzök hőfoka látható a hőmérőn és így mindig ellenőrizhető. A fejlődött gőz csak helyileg hat, nem okoz fejszédülést, rosszulétet, vagy nehéz légzést stb. Bővebb felvilágosítással, 1 kor. bélyeg beküldése ellenében szívesen szolgál a feltaláló.

Egy fürdőhöz szükségeltető teljes gőz 370 4 fillérbe kerül. 1-150

Egészségi cipők, valamint izzadtság szívó talpbetétek is itt kaphatók. Megtekinthető a feltalálónál:

Rytkó Viktor BUDAPEST, VII. Dob-utca 48. sz.

Jelenleg **NAGYVÁRAD, Zöldfa-szálloda 26. sz.**, hol naponta 8-10 és 2-5-ig felvilágosítással szolgál.

Gépész- kovács

kerestetik a szentjebbi apát-sági uradalomba folyó évi **április hó 1-re.** A kovácsmunkához saját szerszámait köteleles használni, a cséplés után pedig külön jutalékban részesül

Megkeresések:

Legény Oszkár

uradalmi intézőhöz **Szentjobb Bihar-megye** küldendők.

Van szerencsém értesíteni a nagyérdemű zenekedvelő közönséget, hogy a Szent János-utcai 1. sz. alatt levő raktárban nagy választékban vannak

ZONGORÁK
és
PIANINOK

eladásra, hangversenyre, estélyekre, ugy-szintén

havi bérletre igen olcsó árban számítva. — A nagyérdemű közönség pártfogását kérve, maradtam tisztelettel

Özv. Mustó Jánosné.

Gépjavitó műhely

NAGYVÁRAD.

Hattyu- és Vitéz-utca sarkán.

Teljesen korszerűen, legújabb gépekkel felszerelve és villanyerőre berendezve. Készíték, javítok és szerelék mindennemű **gazdasági gépet, modern berendezéseket, gőzgépeket.** Elvállalom **nyomdai gépek** javítását is felelősség mellett.

A nagyérdemű közönség tömeges pártfogását kéri:

Schmidt Frigyes.

Élő virágokból: menyasszonyi és mindenféle alkalmi csokrok, ünnepi koszorúk, gyászkoszorúk, felirattal vagy anélkül, ficuslevél és pálmalombokból,

ugyszintén gyászjelképek, szívkeresztek, horgony kereszték stb egészen frissen levágott virágokból kaphatók.

Csokrok menyasszonyi, koszoruleányi, báli vagy bármily alkalomra, szép berlini papírtartóval 1-3 forintig.

Csokrok atlasztartóval 3 frt 50 krtól 6 forintig, selyemtartókban **rózsa** és **kaméliák** 8 frttól 12 forintig, ami ezelőtt 15-20 frtba került.

Csokrok a legfinomabb mintájúak, a legújabb párisi minta szerint a legfinomabb selyem, csipke és atlasz tartókkal 18-25 forintig, ami ezelőtt 40-50 frtba került.

Gyászkoszorúk igen szép, tartós zöld és szép virágokkal diszítve 1-3 forintig.

Babérkoszorúk ovál vagy kerek alakban, igen szép virágokból diszítve 2 forinttól 10 forintig.

Kívánatra részletes faj- és árjegyzéket mindennemű kertészeti cikkek-ből ingyen és bérmentve küldök, vidéki rendeléseknél kérem a pontos címet, valamint a rendelmény postán vagy vasuton szállíttassék. Rendelésnél előleg nem szükséges, a küldemények utánvétellel küldetnek.

Kiváló tisztelettel

Farkas József,

a váradvelencei műkertész és rózsatelep tulajdonosa

Nagyváradon.